

הלוּב סימן תרמָה

ביאורים ומוספים

שכזה ב תורה 'כפota תמרים', כונת הפסוק היא על מין דקל שבדך כל מנדל המרים. וכן דעת החוז"א (כלאים ס"י ב ס"ק יח ד"ה ונראה), שכן חלק בין לולב הבא מודקל נקבע שאינו מוציא פירות (רש"י פסחים גו, א ד"ה רב אחא) ובין לולב הבא מרקל וכך [שםוציא פירות], שניהם נקראים כפota תמרים וכשרים. והוסף בשווית אגדות משה (או"ח חד ס"י בא אות ז) שאפילו אם הדקל מוציא פירות רק על ידי הריבתו עם דקל אחר [ומותר להרכיב דקל בכור בנקיבת כדי שיזnia פירות], מבואר בחוז"א (שם ד"ה חד ס"י הלוּב כשר, ורק אם הוא מין כהו שאינו עשה פירות כלל [אם יש מין כוה בעילומן] הריזו פסול, משום שאינו כפota תמרים] אך, העפננה פעננה (על הרמב"ם פ"ז מהל' לולב ח"א) הביא שבנידון וה החלקו רבינו עקיבא ורבינו טרפון בירושלמי (סוכה פ"ג ח"א) אם בונת הפסוק כפota תמרים, היינו שיזnia פירות, או שיבנות תמרים פשען, והיינו שעריך שם הדקל יודה כר, אבל נם אם אינו מוציא פירות, הרי זה כשר. מאידך, רעת הג羞"ז אויערבך (הליות שלמה סובות פ"ז דבר הלכה אותה טו) שכלהן התורה 'המ' הוא שם העז, ודבש הוא שם הפרי, ואם כן אין כונת הפסוק כפota תמרים' על עז שיזnia פירות אלא על סוג עז ששמו תמר [ומטעם זה הבהיר דקל קני, ראה בהערה הקדמתו].

ו לולב שדרל בעצץ שאינו נקוב, כתוב הקעוש"ע (ס"י קל"ו ס"ב) שפסול, והחביר אדים (כלל קנב ס"ג, ונשות אדים שם ס"ק א) נשאר בצריך עין האם לולב כשר, וכן הסתפק הגור"ש אלישיב (שא יסח ח"א ס"י קכט). מאידך, הערוך השלחן (סכ"א) כתוב שאגם הנטע בעצץ שבבית נחשב בעז, יוצאים בו ידי חותם ארבע מינימ. וכן הביא התורת המועדים (ס"ק א) מהחוז"א להקל בזה. והחביר וברכה (אות ס"ה) כתוב שעיל כל פנים יש הידור לקחת לולב שלא גדול בעצץ שאינו נקוב.

[משנ"ב ס"ק ב]

ולא נפללו בצעלי מקrhoתmo.

ב כוה פ"ג:

[משנ"ב ס"ק א]

שנפדרו.

ג כוה פ"ג:

[משנ"ב ס"ק ג]

אלא-אם-בן שזקבן עליו זה על זה ולא לא לצדדין⁹.

8 ובטעם הרור כתוב הלבועש (סעיפים א-ב), שהתורה קראה לולב המשך במילואם בעמוד 72

סימן תרמָה

דייני לולב

[משנ"ב בהקדמה]

ועל-בז' כל הארבעה מינם ציריכים להזחצח נאים) ומתקדרות) וכו', כפתה פטרים הן ענפי אילן¹⁰ שגדlein בו פקרים¹¹, פשצ'זחות¹².

1) ולעין פסל 'כבש' באגדות המנינים, כתוב בשווית חותם סופר (ויזד סוף ס"י פא) שלולב או שרар המינים שנבשו בימי מעת לעת, פסולים, וכן בשבת וחג אמר נהגים להחצאים מוחמים בסוף החום על ידי נבי כדי שלא יהיה בכיוון יום שלם ברציפות ויפטלו [וראה בשווית כתוב סופר (או"ח ס"י קכט)]. אך, הפחה תשובה (ויזד סי' זו ס"ק יט) העיר שלא שמענו פסל בבועש אלא באחרוג שהוא דבר מascal, אבל לא בלולב הדס וערבה. וכן כתוב הדכורי יעקב (ס"י תרמו ס"ק ז) לעשין הרס וערמה שנכובשו במים [וזחוכף, שאמנם הבוי היבא מהאהרות היויס בשם הרמב"ן] שרדס וערבה שכבשן ואשלין פסולים. אך במודומה שש טעת סופר בדברי הבוי, וברבינו בתב העמק ברכה (לולב אות י) בשם החוז"א, שמה שהבוי היבא את לשון הרמב"ן שרדס וערבה שכבשן או שלין פסולים. טעת סופר הוא וצריך לומר בשרים, ושכן ממשימות דבר הרמב"ן. אמנם במאן אבות למאירי (על פי יהורת ראשונים) אות קסח) בתב, שמוריוק מהראב"ד (לולב הגדל אותן נב' בחוזאה הניל) שוגם בשאר מיניהם יש פסל בבועש, ושכן כתוב הרמב"ן להדייה בגהותיו (לולב הגולאות סב בחוזאה דג'il). וראה מה שכתבנו ליקמן (ס"י תרמו הע' 36).

2) ובשיעור היחדר הנקער באגדות המנינים מתי נחשב 'יחדר ומתי לא, כתוב החתום סופר (חידושים סוכה לה, ב ד"ה אתרוג תפוח) שהתורה לא פירשה מזו שיעור 'יחדר', אלא מסרו הכתוב לחכמים, וכל מה שנראה לחכמים בחדאות שאינו 'יחדר', פסל הוא מדאורייתא, אבל בדבר שחכמים מוספקים בו האם חז"א 'יחדר' או לא, בין שלל כל פנים איןנו נראה בעיניהם שאינו מודהר שרי מוספקים בו, אם כן אין פסל מדאורייתא, ובכלל 'יחדר' הו.

3) ולולב הבא מהדקן הקני, כתוב בשווית אגדות משה (או"ח חד סי' קכט) שכן זה מין ממי הולב ואך בידיעך אין יצאים בו ידי חותם, והمبرיך עליו הרי זו ברכה לבטלה, והוא ברור ופשוט שאינו לולב עד שאין לדון בו כלל, גם הטעו אזה מודליך ישראל בויה ואינו כלום נומי שמכורו למצות לולב עופר בלבני ערד' וביאול'. מאידך, הגרש"ז אויערבך (חוליות טולמה סוכות פ"י ס"ט) הבהיר את הלולב הקני, משום שתBOR שחדקל הקני הוא זאת מוני עצי התמרים. וראה בקוץ' מובית לדי' ח"ב עמי' לב' מה שדן בויה, והג羞"ז קנייבסקין (אורחות רבנו חיב עמי' ורלה) הסתפק אם הוא כשר ליצאת בו כיון שהוא מין אחר [ובכך חור בו מדעתו בשנת תשל"א שעוז סבר שהלולב הקני כשר] וראה עוד בספר ארבעת המינים השלם (עמי' ריב).

ואילן שנראה במו דקל, אך בשעליו נפתחים הוא ונראה לולב עגול בעין מניפה [זהו מין דקל הנקרא 'דקל' וושיגטונ']. כתוב הגראן קרלייך (חוט שני שכות פיגג סוף ס"ק ב ד"ה עד עניינים אותן ב) שכן זה לולב ופסל לכל הדעתה.

4) ואילן דקל שהוא מין המוציא פירות אלא שבעודו אינו מוציא פירות [כגון שגרל בארץות הקרות שאינו יכול לזרוץיא שם פירותן], דעת החתום סופר (סוכה לה, ב ד"ה ר' ישמעאל אמר) שכשה, ואך

מילואים הקלכות לולב סיימון תרmeta המשך מעמוד קיא

72

[משנה ב ס"ק ח]

וזוֹקָא אֵס הוּא בְּתוֹךְ שַׁעַר הַלְּוָלֶב שֶׁהָא אֲרִקָּעָה טְפַחִים¹³),
13) דעת החזירא (אריך סי' קמו ס"ק טה שידן נפרציו עליז הדינו ודקא
בעלם ששורשיהם נמנא כארבעה הטפעים העלונים של השדרה, אבל
לא בעלט ששורש למטה מארבעה עטפחים אללו, אף שעתלים גבורות
ואושב מסתיטים בתוך ארבעה טפחים העליותם.

עד כתוב החזירא (שם), שמנוגן את מספר העלטים שמנעווים בארבעה
הטפעים העליותם בשני צדדי השדרה ייחד, וגם על החזימה נבליטים
במנן העליים, ולאחר שירע את מספר העלטים יוכל לזעח כמה עליים
הם רוב הלולב שיכולים לפוסלו. רקן ימצע שאפכilo אם נפרציו רוב
העליטים שיבctr אחור של השדרה כשר, כיון שאין כאן רב מטר נפרציו והשדרה
ששורה עזרומה, פטול, וכודה[לן].

[משנה ב ס"ק יג]

אם רב השפחו אז לא מפלה נראת דבשרא¹⁴) כהה, נאזו גבו שלם [ובשרא¹⁵] וככז,

הא צפחה צלולב ולפאתה נשbeta, ארכז עיון¹⁶),
14) וכן לעין דין עבות בחוץ, כתוב ביהילל לךן (סי' תרמו ס"ה סוף
דרה ולעבובא) שאם רוב שיעור החדש עבותה, הרוי זה בשער, ואך על פי
שהדרס גולן מادر לא צירק שיתודה רוב גודלו עבותת אלא ד ברכב
שיעורו, אחר כך הביא שותפמו¹⁷: מסתפק מה תרוין כשותבות מפior על
פי ארכו של החדש ומסתפרק בסך הכל לשיעור רוכב, יצין שהבכוור
יעקב מיקל בהה.

15) מונמן, לעין שופר שנתקב שכחוב השיער לעיל (סי' תקפו סי') שכחוב
لتקיינה, פסק במושניב שם (ס"ק בו) שאם דירה חובה של שופר נוקב
בסול אפכilo אם שארם שישור הקעה שלם, ומיבור דרכיה וכן
מפרש בשעה'ץ שם (ס"ק נה), שאפכilo אם הוא שופר אורך צריך
שיותו רוכב שלבם, ולא אמרום שדי ברוכב שיעור השופר.

16) מורהו השעה'ץ שהסתפק רק באfon שנשבר רוב העליטים של
הלולב, דוחית החזירא (אריך סי' קמו ס"ק ט) שופר שנשבר הלולב פרחן
יש מקום להסתפק האם כיון שלמטה יש חובי שיעור הרוי זה בשתה או
שמא בין שלמעלה נשבר וחוב העליטים הרוי זה פטול, אבל באfon
שנשבר שיעור שלם של ארבעה טפחים הלולב כשר גם אם השיעור
הוא למטה, ככל שכן אם ברוכב הלולב דעליטים קיימים. מאייד, דעת
החזירא (שם) שכדי לדחשייר לולב שנפרציו עליין צירק שהרוכב של
עליטים שלא נפרציו היה בעליטים ששורשbam בארבעה הטפעים העליותים
הסתמכים לרוכב הלולב.

ואכן שבארבעה הטפעים העליותים נפלן וחוב העליטים, אבל אם נחשב
חמשה טפחים מראש הלולב נמנא שרוב העליטים קיימים, הסתפק
החזירא (שם) האם באfon זה הלולב כשר, כיון שאם נחשב את
החמשה טפחים העליותים של הלולב, ימצע שרוב העליטים קיימים
וירקא אבל כל העליטים שיבctr את השדרה למעלה, ראה להלן (הע' 18),
ונשאר בצריך עיון בזאת.

[במהלך דה ועה]

ובן סדין בלולב, שאון שמו גרא אליו ונקרא אוקקא¹⁸),
17) ובduration החזירא האם צירק של הלולב דירה מכוסה בעליטים, ובאיוז
מקם בלולב צירק להיוות מכוסה, ראה מה שכחבטו להלן בסוף דבר
המה[ל].

בלוען "כפות תמריבו", וזרשו חולל שקוראים זאת בניקוד "כפוחו",
והינו שעריך שהייה הלולב כפות, וכל מן שעלו דמיינים וסמלים וה
על זה הוא מוצאה מן המובהר, וזה הורו.

18) ומה שטענו בהרבה לולבים שעטליטים מפרדים קצת ושיש אלטיבות (תורת
בן העליטים) ואינט דמיינים ממש זה בות, דעת הגראי' אלטיבות
ד' מינימ' סי' א סיב הע' ג' שה' מחייב שהעליטים דמיינים וכשר
לבחילה אף למוצה מן המובהר. דעת הגראי' אויערב (ארבעת
המיטים למהרין עמי מון) שבס אס רוק על ידי הנעשה או בזון
שמיניכים את הלולב על השולחן העלים מתחברים ייחד, גם בן כשר
לבחילה אף למוצה מן המובהר.

[משנה ב ס"ק ז]

ואם השזורה בעיטה נשברה ומולקה לטטה [ז'וינו שאמורה
במוצחתו] וככז, דאמ'ין לא עדיף מנקטם וראשו דפסולו).

19) ואם הלולב נשבר לנמי רלמי חלקים, וחזר חירבם ברקם, כתוב
בשותה חחט טופר (קונץ השובות סי') שפטול, ועתם הפטול הו, א.
משום 'בל חוטיפ', שהדקב הווא מון חמישית והותחה אמרה ארבע
מיןם. ב. לולב אחד אמרה תורה ולא שנים ושלשה לולבים ריאה ש
שתלה טעם זה במחולקת וראשונית, ג. משום הציצה (זהיינו כשהודבק
חץ בין רוח לשללן).

20) וכשנשברה השדרה באfon שהחלה העליון של הלולב נשאר
בצורתו ייחד עם העליטים, תמה החזירא (אריך סי' קמו ס"ק ב') מדרע
נחסב שנקטם ואשו של הלולב לא שנקטם עוקץ, שדרוי עירן צורת
הלולב הוא שהעליטים ישבים על השדרה, ושרה זו קיימת,
ואם כן לא חסר בצורת הלולב אלא בשיעורו. וכן סובר החזירא
שבשהדרה מעדיה במקצת הלולב בשר ומצטרף לשעורה. ובתב עז,
שאל וובלד ששלהולב כשר באfon שנשאו רוכב העלים עם ראש
הלולב. אלא שסבירו זו יש להזכיר נס אם נשאו רוכב מיעוט העלים
עם ראש הלולב, בין שטרתו קיימת.

[משנה ב ס"ק ז]

גאנשו דעלין בצעזין).

21) פסול, משום שדרוי דמוהר בגם (סוכה לב), ואושר שט
דרה חרוט), ואס נט לולב טרומים צבוחו עליו נשרו דרכ מידולו של
הלולב, כרבב הערו (ויהילת הסימן) שמתחלת כישוטא מן הרקל יציא
ככל בעץ אחד כחץ, ולאחר גיזולו נפתח מעט, וכל זה שטסיך לאဂול
נכחחים עליו יוחר, כתוב החיזי' ארט (ככל קפט סי') שמילשין הפסיק
כפחות תמריב' קבלו חולל שהצרכיבה התורה לקחת את הלולב בזון
שיש בו עליים, שאו שירק למור שנחליטם בפוטרים בו, אך קומס להה
כשהוא הלק הריזו פסל והוא הקרא' אופטה'. וכן בספר חיבם וברכה
(אות קל) ובאייא כמה אוחראים הפסלים, היביא בעס הרוקח טעם
לפסול, משום שלדעתו זה מה שקרו לו חולל חרוטו, וראה להלן (הע'
22) בעין לולב המבוסה בקוריין). אלט' דוחריה (שם) ריצה לדוק
מהטור שאס לקח את הלולב בעדו כחץ בלי' עליים כל', כשר, אך
כתב שאיט' מוכרע, משום שנראת שבל עליים אין שמו לולב, שנקרא
כך על שם שמלבב.

